

โครงการสร้างสรรค์นิทรรศการชั่วคราว เรื่อง “กินของเน่า”

หลักการและเหตุผล

สถาบันพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้แห่งชาติ มีพันธกิจหลักในการจัดตั้งแหล่งเรียนรู้ทางเลือกให้กับประชาชนไทย ในรูปของ “Discovery Museum” หรือพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้รูปแบบใหม่ที่มุ่งเน้นให้ผู้ชมได้ฝึกทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเอง พิพิธภัณฑ์การเรียนรู้แห่งแรกของสถาบันฯ คือ “มิวเซียมสยาม” เป็นพิพิธภัณฑ์ที่เล่าเรื่องราวประวัติศาสตร์ชาติไทยผ่านการตีความและการนำเสนอรูปแบบใหม่ มีนิทรรศการถาวรเรื่อง “เรียงความประเทศไทย” ที่กล่าวถึงเรื่องราวของผู้คนในดินแดนสุวรรณภูมิตั้งแต่ยุคก่อนประวัติศาสตร์ มีการก่อเกิดรัฐต่างๆ จนพัฒนามาถึงยุคสยามประเทศ หรืออยุธยา จวบจนมาเป็นประเทศไทยในปัจจุบัน

นอกเหนือจากนิทรรศการถาวรแล้ว สถาบันฯ ยังมีหน้าที่นำเรื่องราวที่ได้เปิดประเด็นไว้ในนิทรรศการถาวรดังกล่าวมาขยายความต่อในมุมมองใหม่ๆ เพื่อให้สังคมได้ร่วมกันขบคิดต่อ ด้วยแนวความคิดดังกล่าวข้างต้น สถาบันฯ จึงเห็นสมควรให้นำเรื่องวัฒนธรรมการกินที่พบในสุวรรณภูมิ ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันมาสร้างสรรค์เป็นนิทรรศการชั่วคราว เรื่อง “กินของเน่า”

นิทรรศการมุ่งจุดประเด็นให้ผู้ชมหันมามองวัฒนธรรมการกินของคนไทยในมุมใหม่ อาหารที่ทำให้เน่าเสีย หรือผ่านกระบวนการหมักดองแล้ว ก็เป็นเอกลักษณ์อย่างหนึ่งของวิถีผู้คนในดินแดนอุษาคเนย์ด้วยเช่นกัน มีเหตุผลใดที่ทำให้เราต้องกินอาหารที่เน่าเสีย (เพื่อเพิ่มรสชาติ เพื่อถนอมอาหาร เพื่อเพิ่มมูลค่า เพื่อเพิ่มสถานะทางสังคม หรือเป็นความเชื่อทางศาสนา?) การกินอาหารเน่าส่งผลต่อการดำรงชีวิต บ้านเรือน และภาษาของคนไทยอย่างไร ศึกษาวัฒนธรรมการใช้เกลือและน้ำตาลที่ส่งผลต่อการเมืองการค้าและความรุ่งเรืองของรัฐในสมัยโบราณ อาหารเน่าที่คนไทยกินกันในปัจจุบันมีหลากหลายอย่างจากหลายชาติพันธุ์ บ่งบอกความการอยู่ร่วมกันของคนต่างวัฒนธรรมในชาติ และหากมองในแง่มุมมองทางวิทยาศาสตร์แล้ว ก็จะพบว่าภูมิปัญญาในการปรุงอาหารเน่าเหล่านี้ช่างสอดคล้องกับหลักการถนอมอาหารในปัจจุบัน นอกจากนี้ นิทรรศการยังตั้งคำถามว่า ภูมิปัญญาในการกินของเน่าเหล่านี้จะช่วยกระตุ้นเม็ดเงินในอุตสาหกรรมอาหารในสังคมยุคอยู่เพื่อกินในปัจจุบันได้อย่างไร

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อสร้างสรรค์นิทรรศการชั่วคราวที่ตอบสนองปรัชญาของสถาบันพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้แห่งชาติ และสนับสนุนให้ผู้ที่มีวิชาชีพด้านการสร้างสรรค์นิทรรศการได้ตื่นตัว และมีความคิดทันสมัยกับพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้ในแนวใหม่

๒. เพื่อให้ผู้ชมเรียนรู้ประวัติศาสตร์ไทย ผ่านการตีความวัฒนธรรมการกินในมุมมองที่แปลกใหม่ สนุกสนาน ให้ผู้ชมรู้สึกว่าคุณที่ดูเหมือนจะเป็นแง่ลบ เช่นการกินอาหารที่ทำให้เน่าเสีย ก็เป็นเอกลักษณ์อย่างหนึ่งของเรา ที่มีส่วนช่วยกำหนดรูปแบบการดำรงชีวิต และบ่งบอกเรื่องราวความเป็นไทยได้เช่นกัน

๓. เพื่อแสดงให้เห็นความสำคัญของเกลือและน้ำตาล ที่ส่งผลต่อรูปแบบการบริโภคและการดำรงชีวิตในดินแดนอุษาคเนย์

๔. เพื่อให้ผู้ชมตระหนักถึงความหลากหลายทางชาติพันธุ์ ที่ก่อให้เกิดอาหารการกินที่หลากหลาย และอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบในสังคม

๕. เพื่อแสดงให้เห็นภูมิปัญญาพื้นถิ่นในการถนอมอาหารซึ่งสอดคล้องกับหลักการทางวิทยาศาสตร์ในปัจจุบัน

๖. เพื่อกระตุ้นให้ผู้ชมเกิดแรงบันดาลใจนำภูมิปัญญาในการผลิตอาหารเน่าเสียเหล่านี้ไปต่อยอดเพิ่มมูลค่าให้กับอุตสาหกรรมการผลิตอาหารในปัจจุบัน

๗. เพื่อสร้างกิจกรรมการเรียนรู้ในรูปแบบ Discovery Museum ผ่านการจัดแสดงนิทรรศการชั่วคราว อันจะนำไปสู่การกลับมาเยี่ยมชมมิวเซียมสยามอีกครั้งของผู้ชมที่ได้ชมนิทรรศการถาวรแล้ว หรืออาจเป็นการกระตุ้นให้เกิดลูกค้าใหม่ๆ ของมิวเซียมสยามได้

กลุ่มเป้าหมาย

ประกอบด้วยเยาวชน นักเรียน นิสิตนักศึกษา และผู้สนใจทั่วไป

ผู้รับผิดชอบโครงการ

ฝ่ายวิชาการ งานมิวเซียมสยาม และงานสื่อสารองค์กรฯ สถาบันพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้แห่งชาติ

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๑. ได้นิทรรศการชั่วคราวเรื่อง กินของเน่า ที่สอดคล้องกับแนวคิดการเป็นแหล่งเรียนรู้ที่รื่นรมย์ และสร้างสรรค์ของสถาบันฯ จัดทำแล้วเสร็จสมบูรณ์เรียบร้อยตามกำหนดเวลา

๒. บุคลากรของสถาบันฯ ได้รับความรู้ ความชำนาญ และประสบการณ์ในการพัฒนาเนื้อหา ออกแบบ จัดซื้อ จัดหา และประกอบติดตั้งนิทรรศการจากการทำงานร่วมกันกับผู้เชี่ยวชาญภายนอก

๓. ผู้ชมสนุกในการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ไทย มองวัฒนธรรมการกินอาหารหมักดองเน่าเสียว่าเป็นส่วนหนึ่งของวิถีไทย และผู้คนในสุวรรณภูมิ

๔. ผู้ชมมองเห็นความหลากหลายทางชาติพันธุ์ ที่อยู่ร่วมกันได้อย่างสงบในสังคม

๕. ตระหนักถึงภูมิปัญญาพื้นถิ่นของคนไทยในการถนอมอาหาร รวมถึงกระตุ้นให้นำภูมิปัญญาเหล่านี้ไปต่อยอดให้กับธุรกิจอาหารต่อไป